

Wandelroute Kunst & Ambacht Een wandeling vanuit kunstzinnig oogpunt

Dit jaar staan de Open Monumentendagen in het kader van Kunst & Ambacht. Speciaal voor dit thema heeft 'Dordtoloog' en schrijver Gerard den Toonder een wandelroute geschreven langs diverse monumenten die hier perfect bij passen.

Het is dit jaar 125 jaar geleden dat schilder Vincent van Gogh overleed. Wat velen niet weten is dat hij in 1877 een korte periode in Dordrecht woonde en na zijn werk, vaak al wandelend, de binnenstad verkende. Hij schreef honderden brieven aan zijn broer Theo. Een citaat uit een van zijn Dordtse brieven:
"Het raam van mijn kamer ziet uit op tuinen, met mast en populieren enzovoorts en den achterkant van oude huizen, o.a. een groot met klimop begroeid....."

Laat u meevoeren op een route zoals Vincent aan zijn broer geschreven zou kunnen hebben. Op eigen gelegenheid, door Hollands oudste stad, zoals deze zich nu, 125 jaar, later aan u presenteert. Start de route bij intree Dordrecht | VVV en loop langs vele opengestelde monumenten. Uiteraard zijn er nog talloze alternatieve routes door de historische binnenstad te maken, bij intree Dordrecht | VVV zijn diverse routes verkrijgbaar.

Loop via het Achterom naar het Bagijnhof, sla linksaf de Visstraat in en loop door tot de Visbrug.

Waarde Theo,

Zoals je weet ben ik thans woonachtig in Dordrecht, in de Tolbrugstraat Waterzijde 24, midden in het centrum. Ik heb werk gevonden bij een boekhandel, Blussé & Van Braam, hier vlakbij aan het Scheffersplein. Graag neem ik je mee op een wandeling door deze historische stad, die mijn hart gestolen heeft.

Eerst wil ik je laten weten, ik woon op een eiland; 'Het eiland van Dordt' dat bestaat uit veel polder en nog moerasachtig gebied wat ze hier de Biesbosch noemen. De stad bestaat ook weer uit een drietal eilanden. We beginnen hier vlakbij. In de Visstraat bevindt zich de Waalse kerk die ik regelmatig bezoek. Je moet je voorstellen, deze kerk staat op de hoek van de Voorstraat. Deze straat is in feite een dijk, het deel van de stad hierachter ligt buitendijks.

Stand op de Visbrug is te zien dat het Stadhuis over de Voorstraathaven is gebouwd. De achterkant van dit gebouw is geheel anders dan de voorzijde; in neoclassicistische stijl. We steken de Visbrug over en betreden een volgend eiland. Wat verderop, net na de Visbrug staat het standbeeld wat in 1918 is opgericht, voorstellende: De Gebroeders de Witt.

Op de Groenmarkt zien we recht voor ons De Bibliotheek. Theo; die gulden os bovenop de vleeshal is er pas later op geplaatst. Let even op het fraaie metselwerk van de natuurstenen gevel. En dat straatje, Vleeshouwersstraat, de naam zegt het al, hier zaten de slagers.

Sla linksaf de Groenmarkt in en loop langs het Stadhuis verder tot de Grote Kerk aan het einde van de straat.

Grote Kerk

Onnodig wellicht om je te vertellen, Theo, hoezeer ik onder de indruk ben van de Grote kerk. Bijna elke zondag ben ik hier te vinden. Zie je die glas in loodramen? Van binnen zijn ze nog veel mooier. Dat is gewoon schilderen met licht. En met glas. Als je er dan toch bent, loop even door naar de Sint Joriskapel. Daar zijn de Gildenramen, eigentijdse voorstellingen met voorwerpen van verschillende Gilden, alsof ze op een afvalberg liggen. De prachtige koorbanken zal je dan vast al gezien hebben, wat een vakmanschap en dat al rond het jaar 1540. De kapel schijnt zelfs al uit 1122 te zijn. Meermaals beklom ik de toren, weet je dat die 2.25m. uit het lood staat?

Loop via de Lange Gelderse kade over de Engelenburgerbrug.

Deze brug wordt ook wel Blauwbrug genoemd. Het woonhuis met poort is de Blauwpoort genaamd, in Belgisch hardsteen met een blauwe tint. Dit gebouw zal worden gesloopt, de blauwe dakpannen herinneren nog aan deze tijd. En kijk nog even achterom, die Giraf! Ik houd ervan, een beetje gekte in de stad. Van Henk Visch, de beeldend kunstenaar.

Houd rechts aan en loop verder over de Nieuwe Haven tot de Lange IJzeren Brug.

De Lange IJzeren Brug is pas twintig jaar voordat ik in Dordrecht kwam wonen, vernieuwd. Hij was toen nog van hout. Wat een ambachtslieden zijn hier aan het werk geweest. Bouwmeester Itz gebruikte niet alleen gietijzer, maar ook het buigzamere welijzer.

Huis Van Gijn

Wat een rijkdom, dat mag je niet missen, dit huis aan de Nieuwe Haven. Van Gijn was een echte verzamelaar. Niet alleen qua meubilair, maar ook prenten, aquarellen, meer dan 25.000! En dan die inrichting, ongelooflijk. Het is helemaal in stijl gerenoveerd, zoals Van Gijn het bewoonde. Hij liet het huis en de complete verzameling na aan de Vereniging Oud Dordrecht. Zij moesten het openstellen als museum. Ik weet eigenlijk niet, houd jij van speelgoed Theo? Kijk dan ook even boven op zolder, je weet niet wat je meemaakt. Zo'n hobbelpaard had jij ook!

Loop door tot het Vlak.

Voordat je verder loopt, rechts zie je Aardappelmarkt. Misschien kan ik daar later wel iets mee Theo, aardappels! Zie je al die verschillende rassen op de gevels?

Sla linksaf en ga aan het einde rechts naar de Wolwevershaven.

Zo grappig, hier in Dordrecht doen ze niet moeilijk over namen. Hier de wolwevers, aan de overkant de kuipers, aan de Kuipershaven. Kijk eens naar die enorme pakhuizen, ja, hier zijn ze niet onbemiddeld. Het is niet alleen een stad van handel maar ook van vele ambachten. Kijk maar eens naar die enorme pakhuizen hier, zoals Stockholm, schijnt van een Zweed te zijn. Er ligt onder andere graan in opgeslagen. En zie je de patriciërswooning, Museum aan de Maas. Dat pand heeft een kamer met uitzicht over de rivier. Gek hoor, deze huizen staan gewoon rechtsreeks in de rivier, heel bijzonder. De stoomsleepboot Pieter Boele is niet weg te denken uit Dordt. En heb je rechts de prachtig onderhouden woonboten gezien?

Loop even door tot op de punt, heb je alvast een mooi uitzicht op het Groothoofd. Vergeet de tekst niet te lezen op de rand van de kade. Een spreuk van Jan Eijkelboom, Dordtse dichter, die absoluut bewaarheid wordt. Mooi gezegd.

Steek de Damiatebrug over en ga linksaf.

Het Groothoofd

Dit is het mooiste punt van Dordrecht. Hier splitst De Merwede zich in De Noord en De Oude Maas, het drukst bevaren knooppunt van Europa. Theo, ik zou je zoveel kunnen vertellen over deze plek. Ten eerste die poort, hoeveel mensen zijn in de loop der eeuwen hier doorheen gegaan? Van eenvoudige schilders tot hooggeplaatsten, zoals Keizer Sigismund van Duitsland, Karel V, Koning Willem II en niet te vergeten ons Koningspaar Willem-Alexander en Maxima. Zie daar de Dordtse Stedenmaagd met de wapens van alle Hollandse Hanzesteden er omheen? Ja, ik woon in een belangrijke stad. En wat te denken van de ontelbaar vele schilderijen die hiervan gemaakt zijn door mijn collega kunstenaars? "Gezicht op Dordrecht", Jan van Goyen, Aelbert Cuyp, William Turner en vele anderen. Niet dat ik zo zou willen schilderen, maar het licht is hier zo mooi.

Loop onder de Groothoofdspoort door en ga rechts de Wijnstraat in.

Juist, de naam zegt het al, hier ligt wat wijn opgeslagen! Het pand 't Zeepaert is een van de oudste huizen van Nederland, uit omstreeks het jaar 1300. Opgebouwd uit Namens hardsteen. Kijk naar de gotische ankers van de steenhouwer en hoe de smid die muurankers versierde. Laat ik me beperken, Theo, met je te zeggen: dit pand is absoluut een bezoek waardig. Als schilder interesseert mij ook dit: in een van de kamers zijn de Dordtse kleuren te zien. Zesenzestig historische tinten, als Witzen Geel, Engelse Oker en Zwarte Dodekop.

Neem ook eens een kijkje in het atelier van Gerhard Lentink iets verderop en natuurlijk bij ambachtsman en goudsmid Jochen Thiele. Je zult geen spijt hebben.

Loop door tot de Nieuwbrug aan uw linkerhand en steek deze over. Ga op de Voorstraat rechtsaf.

Teekengenootschap Pictura

Theo, dit zal jou aanspreken. Teekengenootschap Pictura, de naam zegt het al. Dit genootschap bestaat uit zo'n tweehonderd werkende kunstenaars en kunstminners. De oprichters bedachten toen, in 1774, dat tekenen als ambacht de basis moest zijn voor beeldende kunst. Bekende leden zijn onder andere: Johannes Cornelis Schotel, Willy Sluijter, Otto Dicke en Kees Buddingh'. In het fraaie herenhuis 'Oostenrijk' bevinden zich naast een aantal ateliers en drie expositieruimtes ook een grafische werkplaats, waar professionele kunstenaars gebruik van kunnen maken.

Vervolg de route op de Voorstraat. Sla na de Berckepoort linksaf de Nieuwstraat in.

Het Statenplein

En dan het volgende punt waar ik je wat moet vertellen. Voordat je aan het eind van de Nieuwstraat links de Hofstraat ingaat, kijk even naar het plein, het Statenplein. Hier zie je een mooi tijdsbeeld, elke zijde van het plein stamt uit een ander tijdgewricht. En dat is het mooie van zo'n stad. Zoals Gerhard Lentink ooit zei: 'Een stad is een levend organisme'. Een stad is in voortdurende verandering.

Stel je voor, dit plein was ooit een doolhof van steegjes, het domein van de ambachtslui, de leerbewerker, de mandenmakers, de schoenlappers enzovoort.

De Hofstraat

Wat je hier ziet is in feite niet echt. Alleen de gevels, die zijn oud, maar zij stonden ooit elders in de stad. Hier is goed het metselwerk te zien, dit zijn typische voorbeelden van de 'Dordtse gevel'. Renaissancistisch, een trapgevel en met rondbogen boven de vensters. En met versiering, het was de meesterproef voor de metselaar.

Loop rechtdoor tot Het Hof.

Het Hof van Nederland, je zult er ongetwijfeld van gehoord hebben, mijn waarde Theo. Echt, je moet erheen. Het is heel belangrijk. Vroeger was dit een van de grootste kloosters van Nederland. Nu beleef je hoe hier, met de Eerste Vrije Statenvergadering in 1572, de basis is gelegd voor het vrije Nederland.

Loop terug Het Hof uit en sla linksaf. Steek de Kloostertuin over ga rechtsaf. Loop langs The Movies en ga aan het einde links naar de Museumstraat.

Links zit het Dordrechts Museum, met de vele schitterende schilderijen met Dordrecht als thema (en een tekening van mij: Boerin hooi omwoelend.) Rechts het Arend Maartenszhof.

Een ding nog, dan moet ik weer dringend aan het werk: op het Scheffersplein, dat prachtige plein wat feitelijk een brug is, daar staat het beeld van die geboren Dordtenaar, de schilder Arie Scheffer. Gaat dat zien.

Je Vincent.

Over Gerard M. den Toonder

Na wat omzwervingen door het hele land woont Gerard M. den Toonder (1951) nu al meer dan de helft van zijn leven in Dordrecht. Hij verkende stad en buitengebied tot in de verste uithoeken. Naarmate hij de stad beter leerde kennen, groeide ook zijn interesse. Hij volgde de cursus Dordtologie en mag zich inmiddels 'Dordtoloog' noemen. Dat hij over bepaalde zaken aangaande de stad en de fraaie polder een uitgesproken mening heeft steekt hij niet onder stoelen of banken. Slechts met een wens: hoe kunnen we de stad en het Eiland van Dordt fijner maken.

In 2009 verscheen Den Toonders eerste boek 'Cowboy in Nepal', gevolgd door 'Maandagmorgen in Dordt', een vijftig columns tellend boek waarmee de schrijver u mee neemt door zijn stad. Door zijn ogen laat hij de lezer meekijken, op een andere manier, naar het oude maar ook hedendaagse Dordrecht.